

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า โรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ Educational Management in Multicultural Society for Mountain Students of Primary School at Northern Marginal Area

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์*

Choomsak Inrak

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่โรงเรียนในชุมชนพื้นที่ชายขอบ คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน จังหวัดละ 2 ชุมชน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหาร ครู และผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา คัดเลือกมาชุมชนละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน วิธีเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง และการจัดทำกรณีสทนากลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนืออยู่ในระดับน้อย มีปัจจัยที่เป็นปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำเว็บเพื่อจัดสรรสนเทศให้กับเด็กชนเผ่าและชุมชน โรงเรียนนำข้อเสนอแนะต่างๆ ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาประเมินติดตามผลการศึกษาโรงเรียนร่วมมือกับชุมชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาให้สอดคล้องกับเด็กชนเผ่าโรงเรียนนำนโยบายสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชนเผ่า

ส่วนแนวทางการจัดการศึกษานั้นโรงเรียนต้องร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์แก่เด็กชนเผ่าในชุมชน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาสำหรับเด็กชนเผ่าให้มีโอกาสทางการศึกษาทัดเทียมกับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนเมือง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม/ เด็กชนเผ่า/ พื้นที่ชายขอบ

* รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

The study aimed to study the problem states and guideline for educational management in multicultural society for primary school students at northern marginal areas, Thailand. The population in the study was six schools, selected from Chiangmai, Chiangrai, and Mahongsorn provinces. The respondents were the administrators, the teachers, the community leaders who represent in the school board. The research was both quantitative and qualitative by using interview and focus group for guidelines, and the questionnaire was used for collecting data on the problems status. The arithmetic mean, standard deviation, and content analysis were used in the analysis of data.

The results were found that the problem status were at the less levels, however, there were the problems which were high means; school needs on using website for information system, school did not implement the evaluation results to develop the educational management, the school board did not follow up the management results in the school, the school could not cooperate with the community to be quality standard of education, the teachers had no classroom research and data for sharing and developing for students, the school could not implement the policy to practice as their problems and needs.

For the guidelines, the school had to make cooperation with the community to plan and process all activities for promoting their cultures. The teachers should have a seminar or training for learning the local culture to integrate in curriculum development and instruction. The related organizations should support enough budget to develop the quality of multicultural education.

Keywords: Multicultural Education Management/ Mountain Student/ Marginal Area

บทนำ

การศึกษามุ่งพัฒนาคนให้เกิด ความสมดุล ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม พฤติกรรมให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ดังระบุในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติคือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม โดยมีโรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้การศึกษและเป็น ส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเกิดขึ้นกับความต้องการ ของสังคม รับผิดชอบต่อสังคมและบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นความหลากหลายของวิถีชีวิตที่มี

ความเป็นอยู่แตกต่างกันตาม ความเชื่อ จารีตประเพณี โดยรวมเรียกว่า “วัฒนธรรม” ชุมชนประกอบไปด้วย กลุ่มบุคคลที่รวมตัวอาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีวัฒนธรรมที่ คล้ายคลึงกัน โดยมีผู้นำชุมชน ครอบครัวยุคใหม่เป็นรากฐาน สำคัญของการจัดการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้เป็น การศึกษากับชนเผ่าที่อยู่บริเวณพื้นที่ชายขอบ ภาคเหนือของประเทศไทย

การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่ครูได้เตรียมผู้เรียนที่มีความ แตกต่างทางวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ ร่วมมือ ร่วมใจ และมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงของการ

ฟังพาทอาศัยกัน (Cortes, 1996 อ้างถึงใน จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์, 2546) Banks (1994 อ้างถึงใน จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์, 2546) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมมาใช้ คือ

1. การจัดการเรียนการสอนควบคู่กับวิถีชีวิตที่เด็กเรียนรู้
2. ให้สิทธิความเสมอภาคกับทุกคน
3. ส่งเสริมให้ยอมรับในคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองและผู้อื่น
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ลดการแบ่งแยก
5. ใช้หลักสูตรที่เรียนรู้เกี่ยวกับทุกกลุ่มชน
6. ตอบสนองความสนใจ ความต้องการของเด็กทุกคน
7. ตระหนักตลอดเวลาว่าการจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทุกกลุ่มชน

สำหรับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในพหุวัฒนธรรมไว้ในหลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 7

ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 10

การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 60(3)

จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบาทครูกับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

บัญญัติ ยงยวน และ ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ (2550) กล่าวถึงบทบาทครูต่อการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

ครูคือผู้ที่ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเจตคติ ค่านิยมทางเชื้อชาติที่ถูกต้องให้กับนักเรียน

โดยผ่านกระบวนการสอนและการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดังนั้น การรับรู้เจตคติ และพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ต้องเป็นไปในทิศทางบวก

ครูจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับแนวคิดในเรื่องของความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย

ครูจะต้องมีความรู้ เจตคติและทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และจัดกิจกรรมในบทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลาย (Titus, 1998)

ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาในสังคมพหุวัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา คือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเจตคติในเรื่องของการยอมรับในบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างจากตนไม่ว่าความต่างนั้นเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือวัฒนธรรม

ครู จะต้องปราศจากอคติความลำเอียงต่อนักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างจากตนและเรียนรู้นักเรียนกลุ่มต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสื่อสารและการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและส่งเสริมการยอมรับซึ่งกันและกัน Sleeter and Grant (2003 อ้างถึงใน Peggy, 2006) กล่าวถึงแนวทางทั่วไปของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม 5 ประการ (Five General Approaches) คือ

1. การสอนในสภาพที่แตกต่างของความสามารถพิเศษและวัฒนธรรมของผู้เรียน (Teaching The Exceptional And Culturally Different Student)
2. การสร้างความสัมพันธ์ไมตรีในมนุษย์ (The Human Relations Approach)
3. การสร้างหลักสูตรที่เจาะจงหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่มของผู้เรียน (The Single-Group

Studies Curriculum)

4. การสร้างให้เกิดการศึกษาในลักษณะพหุวัฒนธรรม (The Multicultural Education Approach)

5. การส่งเสริมแนวทางพหุวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม (The Multicultural and Social Deconstructionists Approach)

รูปแบบการวางแผนเพื่อสร้างบทเรียนในแนวทางของพหุวัฒนธรรม (Multicultural Approaches to Lesson Planning) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียน (Aspects of the Lesson) โดยหลักสูตรจะประกอบด้วย 1) มีความหลากหลายรูปแบบและแบบฝึกหัด 2) แบบฝึกหัดต้องไม่แสดงถึงความเข้าใจผิดในหลักการของพหุวัฒนธรรม (Misconceptions) 3) ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกหัดต้องคำนึงถึงระดับความสามารถทางการอ่านของผู้เรียน 4) องค์ความรู้ที่สำคัญต้องมีการจัดทำเป็นเอกสาร 5) สื่อ-อุปกรณ์ต้องไม่แสดงถึงการกีดกันทางเพศ เชื้อชาติและภาษา 6) แบบฝึกหัดให้เชื่อมโยงกับสังคมของผู้เรียน

2. การจัดการสอนต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการ 6 ประการ (Instruction: Based on 6 Principles) คือ 1) ความอยากรู้และความสามารถในการเรียนและคิด 2) สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล 3) สร้างให้เกิดองค์ความรู้ในตัวผู้เรียน 4) สร้างให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามระดับที่เป็นจริงของแต่ละคน 5) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและแบ่งปันความรู้ 6) จัดให้ทุกคนหรือทุกกลุ่มมีส่วนร่วม

3. การประเมินผล (Assessment) ประกอบด้วย 1) ใช้วิธีการที่หลากหลาย 2) ครอบคลุมทั้งหลักสูตร 3) ไม่แสดงถึงความรู้ที่ไม่เท่าเทียมกัน 4) มีความยืดหยุ่น ด้านเวลา เนื้อเรื่อง ทักษะการอ่าน ภาษา และอื่นๆ 5) พิจารณาถึงภาษาที่หนึ่งของผู้เรียน 6) เคารพในภาษาและรายละเอียดปลีกย่อย (Item)

ในการทดสอบ 7) หลีกเลียงการสร้างความขวยเขิน แก่ผู้เรียนจากผลการประเมิน

มิติของการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Five Dimensions of Multicultural Education) ซึ่งประกอบด้วย

1. การบูรณาการเนื้อหา (Content Integration) หมายถึงการระดับของการบูรณาการแนวทางของพหุวัฒนธรรมในเนื้อหาที่สอน โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) มีการใช้สื่อสนับสนุน (Contribution) 2) มีการเพิ่มเติมความรู้ในหลักสูตร (Additive) 3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่แสดงถึงให้มองเห็นหลายๆ จุด (Transformation) 4) การใช้เพื่อแก้ปัญหาในสังคม (Social Action)

2. องค์ประกอบของความรู้ ต้องพัฒนาด้วยความระมัดระวังทางความคิด (Knowledge Construction: Developing Critical Thinking)

3. ยึดหลักความยุติธรรมในการจัดการเรียนการสอน (Equity Pedagogy)

4. ลดความเกิดอคติในความสัมพันธ์ของผู้เรียน (Prejudice Reduction)

5. สร้างให้เกิดอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในโรงเรียนและโครงสร้างทางสังคม (Empowering School Culture and Social Structure)

การจัดการศึกษา คือ การจัดประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประกอบด้วย นโยบายการศึกษา การจัดหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การจัดแหล่งเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และการนิเทศการศึกษาปัญหาของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบมีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาอะไรบ้าง มีองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง องค์ประกอบทางการบริหารจัดการ และองค์ประกอบของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็ก ชนเผ่า โรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ

2. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการศึกษา ใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษา และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนชาวเผ่าบริเวณพื้นที่ชายขอบของประเทศไทยในครั้งนี้เลือกเจาะจงชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอนจำนวน 6 ชุมชน เป็นกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้นำท้องถิ่น จำนวนชุมชนละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามเพื่อทราบสภาพปัญหาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และแบบสอบถามปลายเปิดส่วนที่สองเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเตรียมสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อให้ได้แนวทางตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แจกแบบสอบถามให้กับบุคคลผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จัดทำ Focus Group กับคณะครูเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ชายขอบภาคเหนืออยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามมีปัจจัยที่เป็นปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำเว็บเพื่อจัดสรรสนเทศให้กับเด็กชนเผ่าและชุมชน โรงเรียนนำข้อเสนอแนะต่างๆ ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาประเมินติดตามผลการศึกษาโรงเรียนร่วมมือกับชุมชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาให้สอดคล้องกับเด็กชนเผ่าโรงเรียนนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนชนเผ่า

ในขณะเดียวกันมีข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่นๆ ซึ่งมีปัญหาค่อนข้างน้อยได้แก่ ครูและผู้บริหารมีความตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาเด็กชนเผ่า ครูและผู้บริหารมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชายขอบ วัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของเด็กชนเผ่าส่งผลกระทบต่อการศึกษาในพื้นที่ชายขอบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลหรือ อบต.) เข้ามาร่วมกิจกรรมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาของรัฐมีความ

เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชนเผ่าชายขอบ

2. แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบภาคเหนือจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและแบบสอบถามปลายเปิดแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า มีดังนี้

1) โรงเรียนต้องร่วมมือกับชุมชนเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาในความหลากหลายทางวัฒนธรรมการจัดกิจกรรมทางวิชาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น การตีมีด การทำกระเปาะเหียง การทอผ้าพื้นเมือง การทำสวนเกษตร เป็นต้น

2) โรงเรียนต้องร่วมกันวางแผนกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยจัดให้มีการประชุม อบรม หรือสัมมนาทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต คุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาเด็กชนเผ่า

3) เนื่องจากเด็กชนเผ่าส่วนมากเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะไม่ไปศึกษาต่อ ดังนั้นในด้านการนโยบายการจัดการศึกษาจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเน้นวิชาชีพที่มีอยู่ในวิถีชีวิตและท้องถิ่นของเด็กชนเผ่า เพราะเด็กเหล่านี้ต้องกลับไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. หรือ อบจ. หรือเทศบาล ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน พัฒนาท้องถิ่นใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งเป็นการนำผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอีกทางหนึ่ง

5) ครู (บางคน) ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ไม่เข้าใจในความเชื่อ วิถีชีวิตของเด็กชนเผ่า ทำให้บางครั้งเกิดความผิดพลาด เข้าใจผิดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จึงจำเป็นต้องมีการอบรม สร้างความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนได้

6) ครูควรจัดการเรียนการสอนโดย บูรณาการความรู้ทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และอาชีพของท้องถิ่นในรายวิชาต่างๆ ให้เหมาะสม กับชนเผ่าและสภาพพื้นที่เพื่อสืบทอดทางวัฒนธรรม ให้เป็นจุดเด่นและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนสืบไป

7) เนื่องจากครูและผู้บริหารที่ปฏิบัติงาน อยู่ในพื้นที่ชายขอบ ห่างไกลจากอำเภอหรือจังหวัด มาก อยู่บนดอย การคมนาคมไม่สะดวกและอยู่ใน ภาวะความเสี่ยงมาก เป็นการปฏิบัติงานด้วยความ เสี่ยงสละเพื่อสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นหน่วยงาน ที่รับผิดชอบเรื่องบุคลากรควรให้ความสำคัญกับการ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่กันดารให้มากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหาครูย้ายและ เหน็ดเหนื่อยจากการปฏิบัติงานในพื้นที่กันดาร

8) หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอเนื่องจากโรงเรียน ที่จัดการศึกษาอยู่ในพื้นที่ชายขอบมีนักเรียนประเภท กินนอน พักประจำที่โรงเรียนตลอดภาคเรียน เนื่องจาก บ้านอยู่ห่างไกลกับโรงเรียนมาก ครอบครัวหรือ ผู้ปกครองจึงต้องส่งบุตรหลานให้มาพักอาศัยในโรงเรียน และเป็นการมอบภาระให้กับคณะครูเป็นผู้ดูแล ซึ่ง โรงเรียนจึงต้องใช้งบประมาณเพื่อจัดสร้างที่พัก โรงอาหาร สนามหรือสถานที่ออกกำลังกาย กีฬา รวมทั้งค่าอาหารตลอดภาคเรียน

9) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรสนับสนุน งบประมาณเพื่อจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ให้ เพียงพอสำหรับเด็กชนเผ่าให้ได้ศึกษาเล่าเรียนได้อย่าง

มีคุณภาพทัดเทียมกับนักเรียนในจังหวัดและอำเภอ

10) หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมควรส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างตามลักษณะของชนเผ่าให้เป็น จุดเด่น และส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาเศรษฐกิจ ให้กับชนเผ่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. โรงเรียนควรนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ชนเผ่า
2. โรงเรียนควรนำข้อเสนอแนะต่างๆ ของ คณะกรรมการสถานศึกษาไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการ ศึกษา
3. โรงเรียนควรจัดทำเว็บเพื่อจัดสารสนเทศ ให้กับเด็กชนเผ่าและชุมชน
4. โรงเรียนควรสร้างความร่วมมือกับชุมชน จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
5. ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัย มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาให้สอดคล้องกับ เด็กชนเผ่า
6. คณะกรรมการสถานศึกษาควรเข้ามา ประเมินติดตามผลการศึกษาของโรงเรียน
7. ควรสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน แก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชายขอบ
8. ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนอย่าง พอเพียงและเหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาในพื้นที่ ชายขอบและกระจายอำนาจทางการบริหารงบประมาณ ให้กับสถานศึกษาจัดซื้อตามความต้องการเองได้
9. ควรจัดสรรทรัพยากรงบประมาณให้โรงเรียน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชนอย่าง เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2546). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม. ยะลา.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2548). สารการศึกษา, ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัญญัติ ยงยวน และ ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์. (2550). “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม”. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปัตตานี.
- บุญรักษ์ ตัณฑ์เจริญรัตน์. (2548). “การพัฒนานิชาชีพครู : หัวใจของการพัฒนาการศึกษา”. วารสารครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- ธนจรรย์ สุระมณี. (2552). ชนเผ่าเล้าขาน (สืบสานตำนาน นิทาน สายธารชีวิต คติชน). บุญยศิริงานพิมพ์, เชียงใหม่.
- วิไลลักษณ์ สายเสน่ห์ และ รอบทิศ ไวยสุศรี. (2548). เอกสารสรุปการสนทนาวិชาการ เรื่องการพัฒนาการสอน. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553. ราชกิจจานุเบกษา (19 สิงหาคม 2542).
- สิทธิศักดิ์ ผดุงกิจ. (2556). แบบเสนอผลงานเพื่อเข้ารับรางวัลโครงการ “ตามรอยเกียรติยศครูผู้มียุทธการและจิตวิญญาณครู” (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). สรุปบทคัดย่อ เอกสารจากสถาบันต่างประเทศเพื่อการวางแผนด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2551). “พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม”. วารสารวัฒนธรรม. ศูนย์ภูมิภาคด้านสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Peggy Placier. (2006). **Multicultural Education Practices: Models from Three Authors.** เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการบูรณาการ Multicultural Education ในการพัฒนาการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: 2549.
- Titus, Dale. (1998). **Teaching Tolerance and Appreciation for Diversity; Applying the Research of Prejudice Reduction.** Paper presented at the Association of Supervision and Curriculum Development 53rd Annual Conference and Exhibit Show, San Antonio, March 23, 1998.